

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 30.7.2007
KOM(2007) 454 lopullinen

KOMMISSION KERTOMUS

**budjettivallan käyttäjälle yleisestä talousarviosta katettavien takauksien käytöstä –
tilanne 31. joulukuuta 2006**

{SEC(2007)1050}

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto ja katettujen toimien luonne.....	4
2.	Uudet oikeusperustat.....	4
3.	Tapahtumat viimeisimmän, 30. kesäkuuta 2006 annetun kertomuksen jälkeen.....	5
4.	Unionin talousarviosta katettavat riskit.....	5
4.1.	Riskin määrittely.....	5
4.2.	Jäsenvaltioihin liittyvät riskit.....	7
4.3.	Yhteisön ulkopuolisiin maihin liittyvät riskit.....	9
4.4.	Unionin talousarviosta katettu yleinen riski.....	10
4.5.	Riskien kehitys.....	10
5.	Maksujen laiminlyönti, talousarviotakaustoimet ja maksurästit.....	11
5.1.	Maksut kassavaroista.....	11
5.2.	Unionin talousarviosta suoritettut maksut.....	11
5.3.	Maksut takuurahastosta.....	11
6.	Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto.....	11
6.1.	Takaisinperittävät määrät.....	11
6.2.	Varat vuoden lopussa.....	11
6.3.	Tavoitesumma.....	12
7.	Riskien arviointi: Tärkeimmistä EU:n lainatoimista hyötyvien yhteisön ulkopuolisten maiden talouksien tila.....	12
7.1.	Johdanto.....	12
7.2.	Egypti.....	12
7.3.	Turkki.....	12
7.4.	Brasilia.....	13
7.5.	Marokko.....	13
7.6.	Tunisia.....	13
7.7.	Etelä-Afrikka.....	14
7.8.	Libanon.....	14
7.9.	Jordania.....	14
7.10.	Serbia ja Montenegro.....	15

7.11. Ukraina..... 15

1. JOHDANTO¹ JA KATETTUJEN TOIMIEN LUONNE

Euroopan unionin talousarviosta, jäljempänä 'unionin talousarvio', katettavat riskit liittyvät erityyppisiin lainananto- ja takaustoimiin, jotka voidaan jakaa kahteen ryhmään: makrotaloudellisiin tarkoituksiin myönnettyihin Euroopan yhteisöjen lainoihin (yhteisön ulkopuolisille maille myönnetty makrotaloudellinen rahoitusapu) ja mikrotaloudellisiin tarkoituksiin myönnettyihin lainoihin (Euratomin lainat ja Euroopan investointipankin (EIP) ulkoinen luotonanto²). Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto, jäljempänä 'rahasto',³ on kattanut nämä toimet vuodesta 1994 lähtien. Rahasto perustettiin muun muassa rajoittamaan talousarviovaikutuksia, joita syntyy unionin talousarviosta yhteisön ulkopuolisissa maissa taattujen lainanantotoimien takaussuorituksista. Jos rahaston varat eivät riitä, turvaudutaan unionin talousarvioon.

Takuurahaston perustamisesta vuonna 1994 annettua neuvoston asetusta, jäljempänä 'rahastoasetus',⁴ muutettiin ensimmäisen kerran vuonna 1999. Neuvosto muutti asetusta toistamiseen vuonna 2004, ja muutoksen seurauksena toimia ei enää kateta rahastosta, jos yhteisön ulkopuolisesta maasta tulee jäsenvaltio. Jäsenvaltioiden lainat tai taatut lainat katetaan suoraan unionin talousarviosta.

2. UUDET OIKEUSPERUSTAT

Uuden rahoituskehyksen mukaisesti Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välinen 17. toukokuuta 2006 hyväksytty toimielinten sopimus talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja moitteettomasta varainhoidosta⁵ tuli voimaan 1. tammikuuta 2007. Kyseisen sopimuksen mukaisesti rahaston toimintaa rahoitetaan rahoituskehyksen otsakkeeseen 4 (EU maailmanlaajuisena toimijana) kuuluvasta budjettikohdasta eikä erityisvarauksesta, kuten aikaisemmin.

Toimielinten välisen sopimuksen noudattamiseksi rahastoasetusta oli muutettava, jotta erityisvarauksen poistaminen voitiin ottaa huomioon. Näin ollen 30. tammikuuta 2007 annettiin uusi neuvoston asetusta⁶, joka myös tarjoaa rahastolle uuden, varojen käyttöä tehostavan rahoitusjärjestelmän. Lisäksi talousarviotapahtumien avoimuutta ja niiden suunnittelua on tehostettu.⁷ Sen vuoksi tämän kertomuksen sisältöä on mukautettu.

---

¹ Edellinen kertomus talousarviosta katettavien takauksien käytöstä ja tilanteesta 30. kesäkuuta 2006 löytyy viitteillä KOM(2007) 66 ja SEC(2007) 241.

² EIP:n valtuuksia koskevat tiedot ovat liitteen taulukossa A1.

³ Viimeisin rahastoa koskeva kertomus, ks. KOM(2006) 695 "Kertomus takuurahaston toiminnasta" ja liitteenä oleva komission yksiköiden valmisteluasiakirja (SEC(2006) 1460).

⁴ Neuvoston asetusta (EY, Euratom) N:o 2728/94 takuurahaston perustamisesta ulkosuhteisiin liittyville hankkeille, EYVL L 293, 12.11.1994, s. 1, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 1149/1999, EYVL L 139, 2.6.1999, s. 1, neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 2273/2004, EUVL L 396, 31.12.2004, s. 28, ja neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 89/2007, EUVL L 22, 31.1.2007, s. 1.

⁵ EUVL C 139, 14.6.2006, s. 1.

⁶ Neuvoston asetusta (EY, Euratom) N:o 89/2007, EUVL L 22, 31.1.2007, s. 1.

⁷ Tietoja vanhasta rahoitusjärjestelmästä on edellä alaviitteessä 1 mainitussa kertomuksessa.

Neuvosto päätti 19. joulukuuta 2006⁸ myöntää EIP:lle yhteisön uudistetun takuun yhteisön ulkopuolella toteutettuihin hankkeisiin liittyvistä lainoista ja lainatakauksista mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta. Tämän yhteisön takuun enimmäismäärä on 65 prosenttia EIP:n rahoitustoimien puitteissa maksettujen lainojen ja myönnettyjen takausten kokonaismäärästä, josta on vähennetty takaisin maksetut määrät ja johon on lisätty kaikki niihin liittyvät määrät. Enimmäismäärä on 27 800 miljoonaa euroa vuosina 2007–2013. Päätöksen mukaan komissio ja EIP tekevät takuusopimuksen, jossa määrätään yhteisön takuuta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja menettelyistä, ja sopimuksen, jossa määrätään saatavien takaisinperintää koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja menettelyistä ja joka liittyy EIP:n velvoitteeseen pyrkiä perimään takaisin määrät, jotka yhteisö on maksanut yhteisön takausten perusteella.

Makrotaloudellisen rahoitusavun lainoista tai Euratomin lainoista ei tehty uusia päätöksiä vuonna 2006.

3. TAPAHTUMAT VIIMEISIMMÄN, 30. KESÄKUUTA 2006 ANNETUN KERTOMUKSEN JÄLKEEN

Makrotaloudellisen rahoitusavun lainoja ei nostettu vuoden 2006 jälkipuoliskolla.⁹

Euratomin lainoja ei nostettu vuoden 2006 jälkipuoliskolla. Maaliskuussa 2007 nostettiin ensimmäinen 39 miljoonan euron lainaerä vuoden 2004 lainasopimuksen mukaisesti Khmelnitskyn 2-reaktorin ja Rovnon 4-reaktorin (K2R4) turvallisuuden parantamiseksi (83 000 000 Yhdysvaltain dollarin suuruista lainanjärjestelysopimusta vastaava euromäärä).

4. UNIONIN TALOUSARVIOSTA KATETTAVAT RISKIT

4.1. Riskin määrittely

Unionin talousarviosta katettavat riskit johtuvat taattujen toimien jäljellä olevasta pääomasta ja koroista.

Jos maksuvelvollisuus laiminlyödään, toimet katetaan rahastosta, kun ne liittyvät yhteisön ulkopuolisiin maihin (67 % takuiden kokonaismäärästä), ja suoraan unionin talousarviosta, jos mukana on jäsenvaltioita (lopun 33 % takuiden kokonaismäärästä liittyy lainoihin, jotka myönnetään jäsenvaltioiden hankkeisiin tai hyödyttävät tällaisia hankkeita). Se, että huomattava osuus taatuista lainoista liittyy jäsenvaltioihin, johtuu viimeaikaisista

---

⁸ Neuvoston päätös 2006/1016/EY, tehty 19 päivänä joulukuuta 2006, EUVL L 414, 30.12.2006, s. 95.

⁹ Makrotaloudellista rahoitusapua voidaan myös antaa yhteisön ulkopuolisille maille myönnettävinä avustuksina. Lisätietoja makrotaloudellisesta rahoitusavusta on komission vuosikertomuksessa neuvostolle ja Euroopan parlamentille yhteisön ulkopuolisille maille myönnetyn makrotaloudellisen rahoitusavun toteutuksesta vuonna 2006.

Vuonna 2006 tehdyn neuvoston päätöksen mukaisesti Georgialle maksettiin ensimmäinen avustuserä elokuussa 2006 ja toinen joulukuussa 2006 (kumpikin erä oli suuruudeltaan 11 miljoonaa euroa).

Makrotaloudellisen rahoitusavun vuosien 1997 ja 2000 ohjelmien mukaisesti Tadžikistanille maksettiin viimeinen avustuserä (7 miljoonaa euroa) lokakuussa 2006.

Albanialle maksettiin 13 miljoonan euron avustus neuvoston vuonna 2004 tekemän päätöksen viimeisenä eränä.

laajentumiskierroksista. Lainoista johtuvat riskit siirretään rahastoasetuksen 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti rahastolta unionin talousarvioon, kun maasta tulee jäsenvaltio.

Unionin talousarviosta katettavia riskejä on tässä kertomuksessa arvioitu kahdella eri menetelmällä:

- Lasketaan kyseisiin toimiin liittyvä jäljellä olevan pääoman kokonaismäärä tiettyinä päivinä. Tällä menetelmällä voidaan arvioida unionin talousarviosta katettava riski tiettyinä päivinä.
- Lasketaan enimmäismäärä, jonka yhteisö maksaisi varainhoitovuonna, jos maksujen laiminlyönnit koskisivat kaikkia taattuja lainoja. Tämä on niin sanottu talousarvioon liittyvä lähestymistapa eli lasketaan talousarviosta katettava vuotuinen riski¹⁰.

Taulukko 1: Katettu kokonaislainakanta 31.12.2006 (miljoonaa euroa)				
	Jäljellä oleva pääoma	Kertynyt korko	Yhteensä	%
<u>Jäsenvaltiot*</u>				
Makrotaloudellinen rahoitusapu	365	2	367	2 %
Euratom	436	6	442	3 %
EIP	4 482	42	4 524	28 %
<u>Jäsenvaltiot yhteensä*</u>	5 283	50	5 333	33 %
<u>Yhteisön ulkopuoliset maat</u>				
Makrotaloudellinen rahoitusapu	604	6	610	4 %
Euratom	-	-	-	
EIP	10 311	103	10 415	64 %
<u>Yhteisön ulkopuoliset maat yhteensä</u>	10 915	110	11 025	67 %
Kaikki yhteensä	16 198	159	16 358	100 %
* Bulgaria ja Romania mukaan luettuina, sillä ne liittyivät EU:hun 1. tammikuuta 2007.				

¹⁰ Tässä laskentamenetelmässä otetaan huomioon ainoastaan erääntyneet maksut, ei koko lainakantaa, jota maksujen laiminlyönnit koskevat (ks. myös liitteen 1 kohta).

Tähän kertomukseen on liitetty komission yksiköiden valmisteluasiakirjan¹¹ taulukot A1, A2, A3 ja A4 ('liite'). Niistä löytyy muita tietoja kyseisistä jäljellä olevista määristä, erityisesti enimmäismääristä, maksetuista määristä ja takuuasteista.

4.2. Jäsenvaltioihin liittyvät riskit

Jäsenvaltioihin liittyvät nykyiset riskit johtuvat ennen jäseneksi liittymistä nostetuista lainoista.

Vuonna 2007 jäsenvaltioihin liittyvä unionin talousarviosta katettava riski on suuruudeltaan 812 miljoonaa euroa. Mukaan on laskettu Bulgaria ja Romania, sillä ne liittyivät unioniin 1. tammikuuta 2007. Taulukosta 2 käy ilmi, että jäljellä olevassa määrässä kyseiset kaksi jäsenvaltiota ovat ensimmäisellä ja toisella sijalla.

<i>Taulukko 2: Jäsenvaltioiden sijoittuminen unionin talousarviosta katettavan enimmäisriskin suhteen vuonna 2007 (miljoonaa euroa)</i>			
Sijoittuminen	Maa	2007	%
1	Romania*	263,4	32,4 %
2	Bulgaria*	155,7	19,2 %
3	Tšekki	102,2	12,6 %
4	Puola	98,4	12,1 %
5	Slovakia	72,8	9,0 %
6	Slovenia	39,2	4,8 %
7	Unkari	35,6	4,4 %
8	Kypros	15,7	1,9 %
9	Liettua	14,8	1,8 %
10	Latvia	8,5	1,0 %
11	Viro	4,7	0,6 %
12	Malta	1,0	0,1 %
	Yhteensä	812,1	100 %

¹¹ SEC(2007).

* Jäsenvaltioita 1. tammikuuta 2007 alkaen

4.3. Yhteisön ulkopuolisiin maihin liittyvät riskit

Vuonna 2007 rahastosta katetaan yhteisön ulkopuolisiin maihin liittyvä, 1 203 miljoonan euron suuruinen enimmäisriski. Jäljempänä on lueteltu kymmenen maata, joiden kokonaislainakanta on suurin. Näiden maiden osuus oli 78 prosenttia rahastosta katetusta riskistä vuonna 2007. Maiden taloudellista tilannetta arvioidaan ja kommentoidaan jäljempänä 7 kohdassa.

<i>Taulukko 3: Kymmenen yhteisön ulkopuolista maata, jotka ovat merkittävimmät unionin talousarviosta katettavan enimmäisriskin suhteen vuonna 2007 (miljoonaa euroa)</i>			
Sijoittuminen	Maa	2007	% enimmäisriskistä
1	Egypti	152,9	12,7 %
2	Turkki	151,0	12,6 %
3	Brasilia	130,3	10,8 %
4	Marokko	117,4	9,8 %
5	Tunisia	112,2	9,3 %
6	Etelä-Afrikka	93,6	7,8 %
7	Libanon	56,4	4,7 %
8	Jordania	44,8	3,7 %
9	Serbia ja Montenegro ¹²	43,5	3,6 %
10	Ukraina	36,8	3,1 %
Kyseiset 10 maata yhteensä		939,0	78,0 %

Rahastosta katetaan 38 maan ja 2 alueellisen yksikön taatut lainat, joiden juoksuajat kestävät aina vuoteen 2035 saakka. Maakohtaiset tiedot esitetään liitteen taulukossa A2.

¹² Nykyisin Serbian tasavalta ja Montenegron tasavalta.

4.4. Unionin talousarviosta katettu yleinen riski

Unionin talousarviosta katetaan vuonna 2007 yhteensä 2 015 miljoonaa euroa (vuoden aikana erääntyvät määrät). Jäsenvaltioiden osuus on 40 prosenttia (ks. taulukko A2 liitteessä).

4.5. Riskien kehitys

Jäsenvaltioihin liittyvien riskien pitäisi vähentyä tulevaisuudessa, sillä lainoja maksetaan takaisin eikä jäsenvaltioiden kanssa allekirjoiteta uusia lainoja Euratomin tai EIP:n lainatakauksin eikä makrotaloudelliseen rahoitusapuun liittyvin lainatakauksin (ks. liitteessä olevassa 1.3 kohdassa kaavio A1).

Neuvosto tekee erillisen päätöksen kustakin yhteisön ulkopuolisille maille myönnettävästä makrotaloudellisen rahoitusavun lainasta. Komissio ei ole tehnyt uusia ehdotuksia lainojen myöntämisestä. Komissio saattaa kuitenkin tehdä vuonna 2007 ehdotuksen 50 miljoonan euron makrotaloudellisen lainan ja 30 miljoonan euron avustuksen myöntämisestä Libanonille.

Euratomin lainanannolle jäsenvaltioille tai tietyille lainakelpoisille yhteisön ulkopuolisille maille (Venäjän federaatio, Armenia, Ukraina) on asetettu 4 miljardin euron enimmäismäärä, josta on jo käytetty noin 85 prosenttia. Jäljellä on noin 600 miljoonaa euroa.

EIP:n vuosien 2000–2007 valtuuksien nojalla jäljellä on vielä 9 830 miljoonaa euroa. Vuoden 2006 lopussa EIP ei ollut allekirjoittanut lainasopimuksia neuvoston päätöksen nojalla, joka koskee Venäjän, Valko-Venäjän, Moldovan ja Ukrainan tiettyihin hankkeisiin myönnettäviä erityisiä lainoja¹³. Päätöksen mukainen enimmäismäärä on 500 miljoonaa euroa ja takausaste 100 prosenttia. Päätöksen voimassaolo päättyy 31. heinäkuuta 2007.

Tärkein seikka, joka vaikuttaa unionin talousarviosta katettuun riskiin tulevaisuudessa, on yhteisön hiljattain EIP:lle myöntämä takuu¹⁴ 1. helmikuuta 2007 alkavalle ja 31. joulukuuta 2013 päättyvälle kaudelle (ajanjaksoa voidaan pidentää kuudella kuukaudella). Yhteisön takuun enimmäismäärä on 65 prosenttia EIP:n rahoitustoimien puiteissa maksettujen lainojen ja myönnettyjen takausten kokonaismäärästä, josta on vähennetty takaisin maksetut määrät ja johon on lisätty kaikki niihin liittyvät määrät. Enimmäismäärä on 27 800 miljoonaa euroa. Enimmäismäärä jaetaan kahteen osaan: perusmäärä on 25 800 miljoonaa euroa ja valinnainen valtuutus 2 000 miljoonaa euroa. Valinnaisen valtuutuksen käyttö riippuu vuonna 2010 tehtävän väliarvioinnin tuloksesta. Perusmäärä jaetaan seuraaviin sitoviin alueellisiin enimmäismääriin:

- Liittymistä valmistelevat maat: 8 700 miljoonaa euroa
- Naapuruus- ja kumppanuusmaat: 12 400 miljoonaa euroa
- Aasia ja Latinalainen Amerikka: 3 800 miljoonaa euroa
- Etelä-Afrikan tasavalta: 900 miljoonaa euroa.

¹³ Neuvoston päätös 2005/48/EY, tehty 22 päivänä joulukuuta 2004, EUVL L 21, 25.1.2005, s. 11.

¹⁴ Ks. myös tämän kertomuksen 2 kohta.

Liitteessä olevassa 1.3 kohdassa esitetyssä kaaviossa A2 esitetään joitakin skenaarioita nykyisten valtuutusten sekä uuden valtuutuksen mukaisesta lainanannosta ja vaikutuksista rahaston toiminnan rahoittamiseen.

5. MAKSUJEN LAIMINLYÖNTI, TALOUSARVIOTAKAUSTOIMET JA MAKSURÄSTIT

5.1. Maksut kassavaroista

Komissio käyttää kassavarojaan välttääkseen maksujen myöhästymisen ja siitä aiheutuvat varainhankinnan kustannukset silloin, kun velallisen maksu komissiolle myöhästyy¹⁵.

5.2. Unionin talousarviosta suoritettut maksut

Talousarvion momentilta 01 04 01 ”Lainanannon yhteydessä annetut Euroopan yhteisön takaukset” ei pyydetty määrärahoja, sillä vuoden 2006 jälkipuoliskolla ei tapahtunut maksujen laiminlyöntejä.

5.3. Maksut takuurahastosta

Jos yhteisön myöntämän tai takaaman lainan saajan (yhteisön ulkopuolisen maan) maksut myöhästyvät, suorittamatta jäänyt maksu katetaan rahastosta kolmen kuukauden kuluessa eräpäivästä.¹⁶

Rahastosta ei suoritettu maksuja vuoden 2006 jälkipuoliskolla.

Argentiinan maksamatta olevat erääntyneet velat (viivästyskorot) olivat 1 718 493,12 Yhdysvaltain dollaria 31. joulukuuta 2006. Rahaston on vielä perittävä tästä määrästä takaisin 1 448 433,44 Yhdysvaltain dollaria (euroina 1 099 797,60). Koska erotusta ei suoritettu rahastosta, se maksetaan EIP:lle. Komissio ja EIP ovat useaan otteeseen muistuttaneet Argentiinan viranomaisille, että maksurästit on suoritettava kokonaisuudessaan ennen EIP:n uusia lainanantotoimia. Aiheesta keskustellaan uudelleen EU:n ja Argentiinan seuraavassa makrotaloudellisessa tapaamisessa.

6. ULKOSUHTEISIIN LIITTYVIEN HANKKEIDEN TAKUURAHASTO¹⁷

6.1. Takaisinperittävät määrät

Vuoden 2006 jälkipuoliskolla ei tapahtunut takaisinperintää.

6.2. Varat vuoden lopussa

Rahaston nettovarat olivat 1 378 954 442,51 euroa 31. joulukuuta 2006.

---

¹⁵ Ks. yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22 päivänä toukokuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000, sellaisena kuin se on muutettuna, 12 artikla.

¹⁶ Tarkempia tietoja liitteen 1.4.3 kohdassa.

¹⁷ Komission vuosikertomus takuurahaston tilanteesta ja hoidosta varainhoitovuonna 2006, KOM(2007) 362 ja SEC(2007) 869.

Bulgarialle ja Romaniolle myönnettyjen luottojen ja lainatakausten jäljellä oleva määrä lisätynä kertyneillä koroilla oli 2 899 334 719,06 euroa 31. joulukuuta 2006. Koska kyseisistä maista tuli Euroopan unionin jäsenvaltioita 1. tammikuuta 2007, unionin talousarvioon maksettiin takaisin 260 940 124,72 euroa 14. helmikuuta 2007.

6.3. Tavoitesumma

Rahasto on saavuttanut tarkoituksenmukaisen tason (tavoitesumman), joksi on vahvistettu 9 prosenttia kustakin toimesta aiheutuvien jäljellä olevien pääomasitoumusten (kertyneillä koroilla lisäystä) kokonaismäärästä. Rahastoasetuksen mukainen rahaston varojen (1 118 014 317,79 euroa) ja jäljellä olevien pääomasitoumusten (11 025 065 532,58 euroa) suhde oli 10,1 prosenttia. Koska suhde on tavoitesummaa korkeampi, rahastosta on tehtävä takaisinmaksu unionin talousarvioon, kuten rahastoasetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetään.

Rahoitusjärjestelmää koskevien uusien sääntöjen mukaisesti tämä 125 750 000,00 euron ylijäämä sisällytetään vuonna 2007 vuoden 2008 alustavaan talousarvioesitykseen.

7. RISKIEN ARVIOINTI: TÄRKEIMMISTÄ EU:N LAINATOIMISTA HYÖTYVIEN YHTEISÖN ULKOPUOLISTEN MAIDEN TALOUKSIEN TILA

7.1. Johdanto

Tässä kertomuksessa on tähän mennessä esitetty tietoja unionin talousarviosta katettavien riskien määrällisestä puolesta. Olisi kuitenkin myös arvioitava riskien laatu, joka riippuu toimen lajista ja lainansaajien tilanteesta (ks. 4.3 kohta). Maariskit esitetään taulukoissa, jotka sisältyvät erilliseen komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan. Jäljempänä arvioinnista esitetään tiivistelmä niistä kymmenestä maasta, joista aiheutuu suurin vuotuinen riski unionin talousarviolle vuonna 2007. Liitteessä olevassa 2 kohdassa arvioidaan vielä kahdeksaa muuta maata.

7.2. Egypti

Egyptin talouskasvu kiihtyi vuoden 2005 4,6 prosentista 6,8 prosenttiin vuonna 2006 sijoitustoimintapolitiikan (varsinkin ulkomaisten suorien sijoitusten) ja vahvan tavara- ja palveluviennin ansiosta. Inflaatio on hidastunut alle 10 prosenttiin mutta inflaatiopaineita on edelleen. Työttömyysaste pysyttelee sitkeästi yli 10 prosentissa. Vaikka taloudellinen tilanne on kohentunut ja valtion puolittaisessa omistuksessa olleet yritykset myyty, julkisen talouden alijäämä supistui vain vähän (7,9 % vuonna 2006, kun se vuonna 2005 oli 9,6 %). Rahoitusalan uudistukset etenevät. Pankkijärjestelmä on edelleen suurelta osin valtion valvonnassa vaikka eräs merkittävä pankki yksityistettiin hiljattain. Rahoitusalan uudistuksen saattaminen päätökseen kestää kaksi, kolme vuotta. Terveen finanssipolitiikan yhdessä riittävän rahapolitiikan kanssa pitäisi vaikuttaa myönteisesti työpaikkojen luomiseen.

7.3. Turkki

Turkin BKT:n vuosikasvu oli 6,1 prosenttia vuonna 2006, kun se vuonna 2005 oli 7,4 prosenttia. Kotimainen kysyntä kasvoi nopeammin kuin kokonaistuotos, minkä vuoksi vaihtotaseen alijäämä kasvoi vuonna 2006 7,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2005 oli 6,3 prosenttia. Yksityinen kulutus hidastui vuoden jälkipuoliskolla, sillä rahapolitiikkaa kiristettiin touko-kesäkuun 2006 heilahtelujen vuoksi. Kasvun hidastumisen odotetaan jatkuvan vuonna 2007, ja koska tämä johtaa vaihtotaseen alijäämän vakautumiseen,

on todennäköistä, että talouden heikkeneminen jää maltilliseksi. Vaikka vaihtotaseen alijäämä on pystytty rahoittamaan hyvin, tilanne on vielä herkkä, sillä kotimaiset seikat tai jokin ulkoinen häiriö voivat vaihtaa virtojen suuntaa. Koska ulkomaanvelkaa on suhteellisen paljon (lähes 50 % suhteessa BKT:hen), maa on altis valuutan huomattavalle heikkenemiselle. Verrattuna vuoden 2001 kriisiä edeltäneeseen tilanteeseen tietyt tekijät saavat talouden kestävämmän häiriöitä paremmin. Näitä ovat muun muassa joustava valuuttakurssijärjestelmä sekä uskottava ja riippumaton keskuspankki. Keskuspankin virallinen valuuttavaranto oli vuonna 2006 noin 45 miljardia euroa, mikä vastasi yli 5 kuukauden tuontia.

7.4. Brasilia

Brasilian talouskasvu hidastui vuonna 2005 mutta kiihtyi uudelleen vuonna 2006 noin 2,9 prosenttiin yksityisen kulutuksen ollessa vahvaa ja yksityisten sijoitusten toipuessa. Inflaatio jatkoi vuonna 2006 hidastumistaan alhaisimmalle tasolle sen jälkeen, kun inflaatiotavoitteeseen perustuva järjestelmä otettiin vuonna 1998 käyttöön. Vaikka viennin kasvu hidastui huomattavasti vuonna 2006 valuutan aiemman vahvistumisen johdosta, maalla oli ulkomaankaupan kohenevan vaihtosuhteen ansiosta reilu vaihtotaseen ylijäämä vuonna 2006 (arviolta 0,6 % suhteessa BKT:hen). Brasilian herkkyys ulkoisille häiriöille on vähentynyt, sillä maan ulkomaanvelkasuhde on supistunut huomattavasti Brasilian maksettua velkansa kokonaisuudessaan Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF) suunniteltua nopeammin vuoden 2005 lopussa ja Pariisin klubille vuoden 2006 alkupuoliskolla. Maa on myös lunastanut kaikki Brady Bond -joukkolainansa. Ulkomaanvelka suhteessa BKT:hen supistui vuoden 2004 36,4 prosentista 18,9 prosenttiin vuoden 2006 lopussa. Ponnistelut julkisen talouden ulkomaanvelan vähentämiseksi tuottavat tulosta, sillä johtavat riskiluokituslaitokset ovat nostaneet Brasilian luottokelpoisuutta. Herkkyys häiriöille on kuitenkin yhä olemassa viime aikoina parantuneesta julkisen velan hoidosta huolimatta. Julkinen velka on edelleen yli 50 prosenttia, ja korkotason vaihtelut vaikuttavat siihen yhä suuresti melko lyhyen keskimääräisen maturiteetin vuoksi.

7.5. Marokko

Marokon kokonaistuotannon kasvu oli 8,1 prosenttia vuonna 2006. Lähinnä tilanne johtui poikkeuksellisesta satokaudesta ja yleisemmin talouden eri alojen dynaamisuudesta. Inflaatio on edelleen alhainen, sillä vuotuinen inflaatio on 3,3 prosenttia. Julkisen talouden alijäämä on supistunut 2,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen (kun se vuonna 2005 oli 5,3 prosenttia). Julkinen velka oli 57 prosenttia suhteessa BKT:hen. Työttömyysaste on edelleen 9,7 prosenttia. Keskeisiä haasteita Marokon viranomaisille ovat edelleen köyhyys (15 % väestöstä ansaitsee alle 2 Yhdysvaltain dollaria päivässä) ja korkea aikuislukutaidottomuus (47,7 %).

7.6. Tunisia

Tunisian BKT kasvoi 5,8 prosenttia vuonna 2006, kun edellisvuonna kasvu oli 4 prosenttia (kasvun odotetaan olevan 6 prosenttia vuonna 2007). Inflaatio kiihtyi 2 prosentista vuotuisen 4,7 prosenttiin vuoden 2006 kymmenen ensimmäisen kuukauden aikana lähinnä öljyn kansainvälisen hinnan korotusten vuoksi. Tämän suuntauksen hillitsemiseksi keskuspankin oli vuonna 2006 pakko nostaa ohjaukorkoaan (ensimmäinen mukautus kolmeen vuoteen). Vaihtotaseen alijäämä oli 2,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja velkataso oli 54,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Työttömyysaste on edelleen korkea, keskimäärin 13,4 prosenttia työvoimasta.

7.7. Etelä-Afrikka

Etelä-Afrikan BKT:n vuosikasvu oli reaalinääräisesti 5,0 prosenttia vuonna 2006, kun se vuonna 2005 oli 5,1 prosenttia. Kasvun odotetaan olevan lähes 5 prosenttia vuonna 2007. Vuonna 2006 keskuspankki nosti jälleenerahoituskoron 7,0 prosentista 9,0 prosenttiin saadakseen inflaation pysymään 3–6 prosentissa. Vaihtotaseen alijäämä kasvoi vuonna 2006 5,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2005 oli 3,8 prosenttia. Alijäämän odotetaan pysyttelevän noin 5,0 prosentissa vuonna 2007. Ulkomaiset suorat sijoitukset ja muut pääomavirrat (arvopaperisijoitukset) korvasivat reilusti vaihtotaseen alijäämän. Tämän seurauksena kulta- ja valuuttavarannon nettomäärä kasvoi ja vastasi 3–4 kuukauden kokonaistuontia. Ulkomaanvelka julkisille velkojille supistui 2,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2006 – alhaisimmalla tasolle Saharan eteläpuolisessa Afrikassa (jossa se on keskimäärin 16 prosenttia) – ja sen odotetaan supistuvan 1,9 prosenttiin vuonna 2007. Julkisen talouden alijäämä on ollut 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen kahden viime vuoden aikana, ja julkiseen talouteen odotetaan hienoista ylijäämää vuonna 2007 (0,3 %). Etelä-Afrikka on keskitulotason nouseva markkinatalous, jossa palveluiden osuus on noin kaksi kolmasosaa maan taloudesta, kun taas vienti perustuu suurimmaksi osaksi kaivostoimintaan. Suurimmat riskit ovat pääomavirtojen (arvopaperisijoitusten) heilahtelut, vientituotteiden hintahäiriöt ja sisäiset paineet, joita aiheutuu korkeasta työttömyysasteesta, huomattavasta eriarvoisuudesta, HIV-/AIDS-tartuntojen suuresta määrästä ja korkeasta rikollisuusasteesta.

7.8. Libanon

Sotilaallinen selkkaus aiheutti hyvin vakavan häiriön **Libanonin** taloudelle. Vuonna 2006 kansallinen BKT supistui reaalinääräisesti 5 prosenttia. Julkisen talouden alijäämä lähes kaksinkertaistui vuoteen 2005 verrattuna, eli se syveni 14 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkinen velka suhteessa BKT:hen kasvoi ennätyskorkealle eli 190 prosenttiin. Työttömyysasteesta ei tällä hetkellä ole saatavilla tilastotietoja. Inflaatio on kohtalainen, sillä vuotuinen inflaatio on 5 prosenttia. Libanon on edelleen yksi maailman velkaantuneimmista maista. Velanhoidon kestävyys on vakavassa vaarassa, sillä vuoden 2006 sodan jälkeen on pikaisia jälleenerakennustarpeita ja poliittinen tilanne on epävakaa, sillä tarvittavista uudistuksista ei ole päästy yhteisymmärrykseen.

7.9. Jordania

Jordanian talous kasvoi edelleen vahvasti vuonna 2006. Kokonaistuotannon kasvu arvioidaan 6 prosentiksi (vuonna 2005 7,2 %). Rahalähetysten huomattava määrä ja palvelualan vahva toimeliaisuus lisäsivät yksityistä kulutusta. Työttömyysaste laski vuoden 2005 14,8 prosentista 13,9 prosenttiin vuonna 2006. Inflaatio kiihtyi vuonna 2006 6,3 prosenttiin (vuonna 2005 se oli 3,8 %), kun öljyn hintatukia leikattiin. Viranomaiset tiukensivat julkisen talouden sopeuttamista vuosina 2005 ja 2006 noudattamalla strategiaa, jossa keskityttiin polttoainetukien poistamiseen ja menojen hillintään. Näin julkisen talouden alijäämä (ilman avustuksia) saatiin supistettua 7,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2005 oli 10 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vaihtotaseen alijäämä (sisältää avustukset) supistui vuonna 2006 hieman, eli se laski vuoden 2005 17,8 prosentista 16 prosenttiin suhteessa BKT:hen (vuonna 2003 ylijäämää oli sitä vastoin ollut 11,6 %). Tavaravienti pysytteli vahvana. Kauppataaseen alijäämä supistui vuoden 2005 47 prosentista suhteessa BKT:hen 37,1 prosenttiin vuonna 2006. Vaihtotaseen alijäämä rahoitettiin kuitenkin edelleen harvinaisen korkeilla pääomavirroilla, muun muassa ulkomaisilla suorilla sijoituksilla, rahalähetyksillä ja arvopaperisijoituksilla.

7.10. Serbia ja Montenegro

Serbian BKT:n vuosikasvu oli reaalinääräisesti 6,3 prosenttia vuonna 2005. Kasvu oli edelleen 6,3 prosenttia vuoden 2006 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Vaihtotaseen alijäämä syveni 9,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2005. Se kasvoi edelleen vuoden 2006 kuluessa. Ulkomaiset suorat bruttosijoitukset nousivat 6,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2005, ja maan ulkomaanvelka oli 66 prosenttia suhteessa BKT:hen heinäkuun 2006 lopussa. Julkinen velka on vähentynyt, koska Pariisin klubi mitätöi velkoja 600 miljoonan euron edestä. Tämä liittyi äskettäisen IMF-ohjelman menestyksekkääseen loppuun saattamiseen helmikuussa 2006.

Montenegron BKT:n vuosikasvu oli reaalinääräisesti 4,1 prosenttia vuonna 2005. Kasvu kiihtyi 6,5 prosenttiin vuoden 2006 alkupuoliskolla. Vaihtotaseen alijäämä syveni 12,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2005 ja kasvoi edelleen vuoden 2006 kuluessa. Ulkomaiset suorat bruttosijoitukset nousivat 22,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2005, ja maan ulkomaanvelka oli 42,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoden 2005 lopussa.

Heinäkuussa 2006 Montenegron julistauduttua itsenäiseksi Serbian tasavalta ja Montenegron tasavalta pääsivät sopimukseen rahoitukseen liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien jakamisesta sen jälkeen, kun Serbiasta tuli entisen valtioliiton seuraaja.

7.11. Ukraina

Ukrainan kokonaistuotannon kasvu oli noin 7 prosenttia (2,6 % vuonna 2005). Vaihtotase muuttui alijäämäiseksi (noin 1,5 % suhteessa BKT:hen), kun ylijäämää oli vuotta aikaisemmin ollut 3 prosenttia. Syynä tähän oli vahva tuontikysyntä, energian tuontihintojen korotukset ja teräsmarkkinoiden heilahtelut (teräs on Ukrainan tärkein vientituote, ja sen osuus on 40 prosenttia kokonaisviennistä). Ukrainan julkinen ulkomaanvelka supistui 12 prosenttiin suhteessa BKT:hen (15,3 % vuonna 2005), kun taas yksityisen sektorin parantunut pääsy ulkomaisille pääomamarkkinoille kasvatti ulkomaanvelan kokonaismäärän lähes 50 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Inflaatio kiihtyi joulukuussa 2006 vuositasolla 11,6 prosenttiin, mikä osittain johtui korkeammista energian tuontihinnoista. Epävakaa poliittinen tilanne ja siitä aiheutuva poliittisen päätöksenteon epäjohtamukaisuus aiheuttavat edelleen suurimmat riskit. Standard & Poor's -riskiluokituslaitos vahvisti kuitenkin elokuussa Ukrainan pitkän aikavälin luottokelpoisuusluokitukseksi BB-, erityisesti alhaisen velkaantuneisuustason tukemana.